

Publikacja współfinansowana ze środków Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego

**Rozwijanie, uzupełnianie i aktualizacja informacji o zawodach oraz jej upowszechnianie
za pomocą nowoczesnych narzędzi komunikacji – INFODORADCA+**

INFORMACJA O ZAWODZIE

Hafciarka

(753301)

Szwaczki, hafciarki i pokrewni

**Rozwijanie, uzupełnianie i aktualizacja informacji o zawodach oraz jej rozpowszechnianie
za pomocą nowoczesnych narzędzi komunikacji – INFODORADCA+**

Projekt jest współfinansowany ze środków Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego

INFORMACJA O ZAWODZIE

Hafciarka (753301)

Szwaczki, hafciarki i pokrewni

Ministerstwo Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej, Departament Rynku Pracy

Publikacja opracowana w ramach projektu **Rozwijanie, uzupełnianie i aktualizacja informacji o zawodach oraz jej upowszechnianie za pomocą nowoczesnych narzędzi komunikacji – INFODORADCA+**

Program Operacyjny Wiedza Edukacja Rozwój, Oś priorytetowa II Efektywne polityki publiczne dla rynku pracy, gospodarki i edukacji, Działanie 2.4 Modernizacja publicznych i niepublicznych służb zatrudnienia oraz lepsze dostosowanie ich do potrzeb rynku pracy

PROJEKT NR: POWR.02.04.00-00-0060/16-00

Partnerzy projektu INFODORADCA+:

- DORADCA Consultants Ltd Sp. z o.o., Gdynia
- Instytut Technologii Eksploatacji – Państwowy Instytut Badawczy, Radom
- Instytut Pracy i Spraw Socjalnych, Warszawa
- Centralny Instytut Ochrony Pracy – Państwowy Instytut Badawczy, Warszawa
- PBS Sp. z o.o., Sopot

INFORMACJA O ZAWODZIE

Hafciarka (753301)

© Ministerstwo Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej, Departament Rynku Pracy, Warszawa 2018

Kopiowanie i rozpowszechnianie w całości lub w części dozwolone wyłącznie za podaniem źródła.

ISBN 978-83-7789-495-8 [828]

Publikacja bezpłatna

Zdjęcie na okładce (źródło): <https://pixabay.com/photo-2434980> [dostęp: 10.07.2018].

SPIS TREŚCI

1. DANE IDENTYFIKACYJNE ZAWODU	3
1.1. Nazwa i kod zawodu (wg Klasyfikacji zawodów i specjalności).....	3
1.2. Nazwy zwyczajowe zawodu.....	3
1.3. Usytuowanie zawodu w klasyfikacjach: ISCO, PKD	3
1.4. Notka metodologiczna, autorzy i eksperci opiniujący.....	3
2. OPIS ZAWODU.....	4
2.1. Synteza zawodu	4
2.2. Opis pracy i sposobu jej wykonywania	4
2.3. Środowisko pracy (warunki pracy, maszyny i narzędzia pracy, zagrożenia, organizacja pracy).....	5
2.4. Wymagania psychofizyczne i zdrowotne.....	6
2.5. Wykształcenie, tytuły zawodowe, kwalifikacje i uprawnienia niezbędne/preferowane do podjęcia pracy w zawodzie	7
2.6. Możliwości rozwoju zawodowego, awansu i potwierdzania kompetencji	8
2.7. Zawody pokrewne	9
3. ZADANIA ZAWODOWE I WYMAGANE KOMPETENCJE	9
3.1. Zadania zawodowe	9
3.2. Kompetencja zawodowa Kz1: Wykonywanie haftu ręcznego lub maszynowego.....	9
3.3. Kompetencje społeczne.....	11
3.4. Profil kompetencji kluczowych dla zawodu.....	11
3.5. Powiązanie kompetencji zawodowych z opisami poziomów Polskiej Ramy Kwalifikacji oraz Sektorowej Ramy Kwalifikacji.....	12
4. ODNIESIENIE DO SYTUACJI ZAWODU NA RYNKU PRACY I MOŻLIWOŚCI DOSKONALENIA ZAWODOWEGO.....	12
4.1. Możliwości podjęcia pracy w zawodzie	12
4.2. Instytucje oferujące kształcenie, szkolenie i/lub potwierdzanie kompetencji w ramach zawodu	13
4.3. Zarobki osób wykonujących dany zawód/daną grupę zawodów	15
4.4. Możliwości zatrudnienia osób niepełnosprawnych w zawodzie.....	15
5. ODNIESIENIE DO EUROPEJSKIEJ KLASYFIKACJI UMIEJĘTNOŚCI/KOMPETENCJI, KWALIFIKACJI I ZAWODÓW (ESCO)	16
6. ŹRÓDŁA DODATKOWYCH INFORMACJI O ZAWODZIE	16
7. SŁOWNIK POJĘĆ	17
7.1. Definicje powiązane z opisem informacji o zawodzie (zawodoznawcze)	17
7.2. Definicje związane z wykonywaniem zawodu (branżowe)	20

1. DANE IDENTYFIKACYJNE ZAWODU

1.1. Nazwa i kod zawodu (wg Klasyfikacji zawodów i specjalności)

Hafciarka 753301

1.2. Nazwy zwyczajowe zawodu

- Hafciarka maszynowa.
- Hafciarka ręczna.
- Operator maszyn hafciarskich.

1.3. Usytuowanie zawodu w klasyfikacjach: ISCO, PKD

W Międzynarodowym Standardzie Klasyfikacji Zawodów ISCO-08 odpowiada grupie:

- 7533 Sewing, embroidery and related workers.

Według Polskiej Klasyfikacji Działalności (PKD 2007):

- Sekcja C – Przetwórstwo przemysłowe.

1.4. Notka metodologiczna, autorzy i eksperci opiniujący

Notka metodologiczna

Opis informacji o zawodzie opracowano na podstawie:

- analizy źródeł (akty prawne, klasyfikacje krajowe, międzynarodowe) oraz źródeł internetowych,
- wyników badań i analiz prowadzonych w projekcie PO KL (2011–2013) „Rozwijanie zbioru krajowych standardów kompetencji zawodowych wymaganych przez pracodawców”,
- analizy opisu zawodu zamieszczonego w wyszukiwarce opisów zawodów na Wortalu Publicznych Służb Zatrudnienia,
- zebranych opinii od recenzentów, członków panelu ewaluacyjnego oraz zespołu ds. walidacji i jakości informacji o zawodach.

Autorzy i eksperci opiniujący

Zespół Ekspercki:

- Joanna Kidybińska – KeeDeeBee Radosna Manufaktura, Gdańsk.
- Anżela Niemyjska – Zakład krawiecki „Szyper”, Milanówek.
- Piotr Żulikowski – Instytut Pracy i Spraw Socjalnych, Warszawa.

Zespół ds. walidacji i jakości informacji o zawodzie:

- Urszula Jeruszka – Instytut Pracy i Spraw Socjalnych, Warszawa.
- Barbara Sajkiewicz – Instytut Pracy i Spraw Socjalnych, Warszawa.
- Zdzisław Czajka – Instytut Pracy i Spraw Socjalnych, Warszawa.
- Maciej Gruza – Instytut Pracy i Spraw Socjalnych, Warszawa.

Recenzenci:

- Elżbieta Budzewska-Nosowska – Instytut Wzornictwa Przemysłowego, Milanówek.
- Maria Kaczmarek – Regionalny Ośrodek Doskonalenia Nauczycieli „WOM” w Katowicach, Mysłowice.

Panel ewaluacyjny – przedstawiciele partnerów społecznych:

- Ewa Jachura – Zespół Szkół Przemysłu Mody i Reklamy im. W. Reymonta, Częstochowa.
- Artur Pacholski – Stowarzyszenie Włókienników Polskich, Łódź.

Data (rok) opracowania opisu informacji o zawodzie: 2018 r.

WAŻNE:

W tekście opisu informacji o zawodzie występują podkreślenia wybranych określeń wraz z indeksem górnym, który wskazuje numer definicji w słowniku branżowym w punkcie 7.2.

2. OPIS ZAWODU**2.1. Synteza zawodu**

Hafciarka wykonuje haft² ręczny za pomocą krosien⁵ do haftu lub maszynowy z użyciem maszyn hafciarskich albo automatów hafciarskich.

2.2. Opis pracy i sposobu jej wykonywania**Opis pracy**

Praca **hafciarki** ręcznej polega na wykonywaniu haftu ręcznego na różnego rodzaju wyrobach włókienniczych. Haftem ręcznym najczęściej zdobione są sztandary (wojskowe, szkolne, kościelne itp.), szaty liturgiczne, konfekcja, obrazy itp. Haft ręczny obecnie wykorzystywany jest również do ozdabiania obrusów, serwet, przyozdabiania kart okolicznościowych, tkanin obiciowych. Hafciarka wykonująca haft ręczny może zajmować się również konserwacją tkanin. Haft może składać się z motywów geometrycznych, napisów, motywów roślinnych i zwierzęcych, elementów krajobrazu czy postaci. Hafciarka ręczna pracuje przede wszystkim na konkretne zamówienie klienta, ściśle stosując się do jego wskazówek. W niektórych zamówieniach klient podaje główne parametry zlecenia, np. treść napisów, natomiast ustalenie jego kształtu graficznego pozostawia wyobraźni i doświadczeniu hafciarki. Hafciarka ręczna wykonuje zaplanowany wcześniej haft oraz jest odpowiedzialna za wykończenie swojej pracy. Hafciarka ręczna prowadzi dokumentację dotyczącą wykonanej pracy. Do jej zadań należy również organizowanie własnego stanowiska pracy zgodnie z obowiązującymi przepisami.

Hafciarka maszynowa odpowiedzialna jest za proces powstawania haftu maszynowego. Proces ten zaczyna się od wyboru wzoru haftu z dostępnego zbioru haftów lub opracowania wzoru haftu przy wykorzystaniu specjalnego programu graficznego. Następnie maszyna hafciarska wykonuje haft na podstawie przygotowanego wzoru. Haft maszynowy stosowany jest na wyrobach gotowych typu koszulki, bluzy, polary, ręczniki, czapki, odzież ochronna, ręczniki itp. Hafciarka obsługująca maszynę do haftu zajmuje się przeniesieniem bądź przesłaniem pliku z wybranym wzorem do maszyny, ręcznym nałożeniem tkaniny na tamborek⁶, nadzorowaniem postępów pracy maszyny haftującej, zmianą tkaniny po zakończeniu haftu, kontrolą i uzupełnianiem stanu nici.

Praca hafciarki przemysłowej odbywa się w zakładach produkcyjnych. Ze względu na krótki czas realizacji i dużą skalę produkcji technika zdobienia z wykorzystaniem haftu maszynowego jest powszechnie stosowana w przemyśle odzieżowym, obuwniczym itp. Haft przemysłowy wykonywany jest na wykrojach⁷, a nie gotowych wyrobach. Hafciarka przemysłowa nadzoruje pracę maszyn (hafciarek przemysłowych). Wprowadza gotowy wzór do maszyny oraz kontroluje wykonywany haft, tkaninę, a także zapas nici. Hafciarki przemysłowe mają bardzo dużą prędkość haftowania oraz przystosowane są do ciągłej pracy, bardzo ważne jest więc przy obsłudze maszyn przestrzeganie przepisów BHP.

Sposoby wykonywania pracy

Pracownik w zawodzie **hafciarka** wykonuje pracę polegającą na:

- przyjmowaniu zleceń i zamówień na wykonanie haftu,
- projektowaniu haftu,
- wykonywaniu haftu ręcznego na różnego rodzaju tkaninach i dzianinach,
- wykonywaniu motywów geometrycznych, napisów, motywów roślinnych i zwierzęcych, elementów krajobrazu czy postaci,
- obsługiwaniu krosna hafciarskiego,
- konserwowaniu tkanin,
- przygotowywaniu maszyny do wykonania haftu,
- opracowaniu programu hafciarskiego (w przypadku pracy na automatach hafciarskich),
- obsługiwaniu maszyny do haftu lub automatu hafciarskiego,
- wykonywaniu prac wykończeniowych,
- kontrolowaniu jakości oraz pakowanie gotowych wyrobów,
- konserwowaniu automatów hafciarskich,
- prowadzeniu dokumentacji wykonanej pracy,
- organizowaniu stanowiska pracy zgodnie z zasadami i przepisami BHP, ochrony ppoż., ergonomii i ochrony środowiska.

Ponadto hafciarka prowadząca własny warsztat odpowiada też za:

- zakup nici do haftowania oraz innych materiałów niezbędnych do realizacji zamówień,
- przyjmowanie zamówień na swoje usługi i wyroby oraz ich promowanie i sprzedawanie.

Więcej szczegółowych informacji znajduje się w sekcjach: 3.1. Zadania zawodowe oraz 3.2. Kompetencja zawodowa.

2.3. Środowisko pracy (warunki pracy, maszyny i narzędzia pracy, zagrożenia, organizacja pracy)

Warunki pracy

Miejsce pracy **hafciarki** ręcznej to pracownia hafciarska. Jest to na ogół niewielkie pomieszczenie pozwalające na wygodne usytuowanie krosna (krosien) hafciarskiego, stołu do rysowania i przenoszenia haftowanego wzoru na tkaninę. Może być umieszczona na zapleczu sklepu lub w osobnym pomieszczeniu w prywatnym mieszkaniu. Pomieszczenie do pracy hafciarki ręcznej powinno być dobrze oświetlone. Coraz częściej hafciarskie punkty usługowe pojawiają się w centrach handlowych, wyposażone są z reguły w jednogłowicowe maszyny – hafciarki¹. Miejscem pracy hafciarki obsługującej automaty przemysłowe są pomieszczenia produkcyjne w przedsiębiorstwach. Pomieszczenia te posiadają zarówno oświetlenie dzienne jak i sztuczne oraz instalacje klimatyzacyjne.

Więcej informacji znajduje się w sekcji: 4.1. Możliwości podjęcia pracy w zawodzie.

Wykorzystywane maszyny i narzędzia pracy

Podstawowymi narzędziami pracy **hafciarki** ręcznej są:

- krosno lub tamborek,
- igły hafciarskie,
- nożyczki.

Ponadto pracownia hafciarska może być wyposażona w:

- stoły do rysowania i przenoszenia haftowanego wzoru na tkaninę,
- żelazko,

- prasownicę,
- maszynę (maszyny) do szycia.

Do wykonywania haftu maszynowego służą:

- maszyny hafciarskie (tzw. hafciarki),
- automaty hafciarskie,
- komputer z oprogramowaniem hafciarskim.

Haft przemysłowy natomiast wykonywany jest na bardzo wydajnych maszynach hafciarkach zwanych hafciarkami przemysłowymi.

Organizacja pracy

Hafciarka ręczna zwykle wykonuje pracę samodzielnie. Możliwa jest też praca zespołowa, szczególnie jeśli zamówienie obejmuje duże tkaniny. W zależności od ilości zamówień praca trwa jedną zmianę (osiem godzin) lub dłużej.

Maszynę hafciarską w pracowniach haftu komputerowego obsługuje jedna osoba, z reguły pod nadzorem kierownika pracowni, który ma większe doświadczenie. Automat hafciarski obsługuje też zazwyczaj jedna osoba. W zależności od potrzeb praca w zakładach hafciarskich może być wykonywana w systemie zmianowym.

Zagrożenia mające wpływ na bezpieczeństwo pracy człowieka

Praca **hafciarki** ręcznej może powodować zmęczenie wzroku oraz bóle pleców, ramion i rąk, ponieważ wykonywana jest w pozycji siedzącej. W pracy hafciarki istnieje możliwość wystąpienia urazów mechanicznych takich jak: ułucia, przeszywanie palca, rany cięte.

Zagrożenia dla zdrowia w zawodzie hafciarki maszynowej oraz przemysłowej związane są z obsługą maszyn i urządzeń oraz czynnikami środowiska pracy takimi jak: hałas i zapylenie, dlatego szczególnie ważne jest planowanie i organizowanie procesów technologicznych zgodnie z zasadami i przepisami BHP, ochrony ppoż., ergonomii i ochrony środowiska.

2.4. Wymagania psychofizyczne i zdrowotne

Wymagania psychofizyczne

Dla pracownika wykonującego zawód **hafciarka** ważne są:

w kategorii wymagań fizycznych:

- sprawność zmysłu dotyku,
- sprawność narządu wzroku,
- sprawność narządu słuchu,
- sprawność układu kostno-stawowego;

w kategorii sprawności sensomotorycznych

- czucie dotykowe,
- koordynacja wzrokowo-ruchowa,
- ostrość wzroku,
- ostrość słuchu,
- rozróżnianie barw,
- spostrzegawczość,
- zręczność palców,
- zręczność rąk;

w kategorii sprawności i zdolności

- zdolności artystyczne i plastyczne,

- wyobraźnia i myślenie twórcze,
- zdolność do długotrwałej koncentracji,
- zdolności manualne;

w kategorii cech osobowościowych

- samodzielność.
- samokontrola,
- staranność,
- sumienność,
- wyobraźnia,
- odpowiedzialność,
- terminowość,
- cierpliwość,
- gotowość do pracy w warunkach monotonnych,
- dokładność,
- precyzja,
- poczucie estetyki.

Więcej informacji znajduje się w sekcjach: 3.3. Kompetencje społeczne; 3.4. Profil kompetencji kluczowych dla zawodu hafciarka.

Wymagania zdrowotne

Praca **hafciarki** zaliczana jest do prac lekkich o charakterze manualnym, wymagająca przede wszystkim dobrego wzroku, jego odporności na zmęczenie oraz zdolności do rozróżniania barw i ich odcieni. W tym zawodzie istotna jest sprawność kończyn górnych oraz zręczność manualna. Ograniczeniami do wykonywania pracy hafciarki ręcznej są poważne wady wzroku, niedowład rąk oraz wady kręgosłupa (ze względu na siedzący tryb pracy).

Osoby z nadwrażliwością słuchową lub dotykową powinny unikać obsługi maszyn hafciarskich. Do bezwzględnych przeciwwskazań do wykonywania zawodu **hafciarka** należą: ślepota, wady wzroku niepoddające się korekcji, nieprawidłowe widzenie barw, niesprawność kończyn górnych, zwyrodnienia układu kostno-stawowego.

WAŻNE:

O stanie zdrowia i ewentualnych przeciwwskazaniach do wykonywania zawodu orzeka lekarz medycyny pracy.

Więcej informacji znajduje się w sekcji: 4.4. Możliwości zatrudnienia osób niepełnosprawnych w zawodzie.

2.5. Wykształcenie, tytuły zawodowe, kwalifikacje i uprawnienia niezbędne/preferowane do podjęcia pracy w zawodzie

Wykształcenie niezbędne do podjęcia pracy w zawodzie

Zawód **hafciarka** zdobywany jest w systemie rzemieślniczego przygotowania zawodowego zakończonego egzaminem czeladniczym i mistrzowskim.

W tym zawodzie pracę wykonują też osoby z wykształceniem branżowym związanym z wytwarzaniem odzieży, np. w pokrewnych zawodach szkolnych: krawiec, rękodzielnik wyrobów włókienniczych, operator maszyn w przemyśle włókienniczym, technik włókienniczych wyrobów dekoracyjnych, technik przemysłu mody.

Do wykonywania haftu maszynowego nie jest wymagane formalne wykształcenie, lecz wystarczające jest przeszkolenie na stanowisku pracy.

Tytuły zawodowe, kwalifikacje i uprawnienia niezbędne/preferowane do podjęcia pracy w zawodzie

Podjęcie pracy w zawodzie **hafciarka** ułatwiają:

- świadectwo czeladnicze lub dyplom mistrzowski w zawodzie hafciarka, nadawane w ramach rzemieślniczego przygotowania zawodowego, po zdaniu egzaminu organizowanego przez Izby Rzemieślnicze,
- dyplom potwierdzający kwalifikacje pełne w zawodach pokrewnych (szkolnych): krawiec, rękodzielnik wyrobów włókienniczych, operator maszyn w przemyśle włókienniczym, technik włókienniczych wyrobów dekoracyjnych, technik przemysłu mody – po spełnieniu wymagań formalnych i zdaniu egzaminu organizowanego przez Okręgowe Komisje Egzaminacyjne,
- świadectwa ukończenia kwalifikacyjnego kursu zawodowego potwierdzonego na egzaminie organizowanym przez Okręgowe Komisje Egzaminacyjne, w zakresie kwalifikacji:
 - AU.14 Projektowanie i wytwarzanie wyrobów odzieżowych (zawody: krawiec oraz technik przemysłu mody),
 - AU.18 Wytwarzanie, konserwacja i renowacja rękodzielniczych wyrobów włókienniczych (zawód rękodzielnik wyrobów włókienniczych),
 - AU.07 Wytwarzanie i wykańczanie wyrobów włókienniczych (zawód operator maszyn w przemyśle włókienniczym).

Dodatkowym atutem przy zatrudnieniu hafciarki jest wykształcenie plastyczne.

Ponadto w przypadku haftu maszynowego istotna jest umiejętność obsługi komputera i programów graficznych.

Więcej informacji znajduje się w sekcji: 4.2. Instytucje oferujące kształcenie, szkolenie i/lub potwierdzanie kompetencji w ramach zawodu.

2.6. Możliwości rozwoju zawodowego, awansu i potwierdzania kompetencji

Możliwości rozwoju zawodowego i awansu

Osoba pracująca w zawodzie **hafciarka** ma ograniczone perspektywy rozwoju i awansu zawodowego. Hafciarka ręczna ma możliwość założenia własnej pracowni. W przypadku hafciarki maszynowej, szczególnie w większych zakładach, istnieje możliwość awansu na stanowisko brygadzysty lub kierownika liniowego. W niedużym zakładzie usługowym osoba z tytułem mistrzowskim może być zatrudniona na stanowisku związanym z nadzorowaniem pracy podległych pracowników i kontrolowaniem jakości wyrobów. Posiadając tytuł mistrza, można także otworzyć własną pracownię, chociaż do tego potrzebne jest też posiadanie środków finansowych i odpowiednich umiejętności w zakresie prowadzenia przedsiębiorstwa.

W przypadku uzupełniania kompetencji, hafciarka może także podjąć pracę w zawodach pokrewnych takich jak: pracownik pomocniczy krawca, krawiec, rękodzielnik wyrobów włókienniczych, operator maszyn w przemyśle włókienniczym, technik włókienniczych wyrobów dekoracyjnych. Kolejnym etapem rozwoju zawodowego może być uzyskanie kwalifikacji technika przemysłu mody. Dalsze kształcenie może wiązać się z ukończeniem studiów wyższych na kierunkach odzieżowych.

Hafciarka może również rozszerzać swoje kompetencje zawodowe poprzez podejmowanie kształcenia i/lub szkolenia w zawodach pokrewnych.

Możliwości potwierdzania kompetencji

Kompetencje w zawodzie **hafciarka** można potwierdzić zdając egzamin czeladniczy lub mistrzowski w Izbie Rzemieślniczej. Dokumentami potwierdzającymi są świadectwo czeladnicze oraz dyplom mistrzowski.

Okręgowe komisje egzaminacyjne oferują możliwość potwierdzania kompetencji zawodowych w zawodach pokrewnych (szkolnych): pracownik pomocniczy krawca, krawiec, rękodzielnik wyrobów włókienniczych, operator maszyn w przemyśle włókienniczym, technik włókienniczych wyrobów dekoracyjnych, technik przemysłu mody oraz towarzyszących im kwalifikacjach częściowych.

Więcej informacji można uzyskać w Bazie Usług Rozwojowych <https://uslugirozwojowe.parp.gov.pl> oraz Zintegrowanym Rejestrze Kwalifikacji <https://rejestr.kwalifikacje.gov.pl>

2.7. Zawody pokrewne

Osoba zatrudniona w zawodzie **hafciarka** może rozszerzać swoje kompetencje zawodowe w zawodach pokrewnych:

Nazwa zawodu pokrewnego zgodnie z Klasyfikacją zawodów i specjalności	Kod zawodu
Technik włókienniczych wyrobów dekoracyjnych ⁵	311931
Technik przemysłu mody ⁵	311941
Arkadownik	731801
Dziewiarz	731802
Koronkarka	731803
Przędzacz	731805
Renowator tkanin unikatowych	731807
Rękodzielnik wyrobów włókienniczych ⁵	731808
Tkacz	731809
Krawiec ⁵	753105
Operator maszyn w przemyśle włókienniczym ⁵	815204

3. ZADANIA ZAWODOWE I WYMAGANE KOMPETENCJE

3.1. Zadania zawodowe

Pracownik w zawodzie **hafciarka** wykonuje różnorodne zadania, do których należą w szczególności:

- Z1 Obsługiwanie maszyny hafciarskiej.
- Z2 Przyjmowanie zleceń na wykonanie haftu.
- Z3 Projektowanie haftu.
- Z4 Wykonywanie haftu ręcznego lub maszynowego oraz prac wykończeniowych.
- Z5 Ocenianie jakości wykonanego haftu.

3.2. Kompetencja zawodowa Kz1: Wykonywanie haftu ręcznego lub maszynowego

Kompetencja zawodowa Kz1: Wykonywanie haftu ręcznego lub maszynowego obejmuje zestaw zadań zawodowych Z1, Z2, Z3, Z4, Z5, do realizacji których wymagane są odpowiednie zbiory wiedzy i umiejętności.

Z1 Obsługiwanie maszyny hafciarskiej	
WIEDZA – zna i rozumie:	UMIEJĘTNOŚCI – potrafi:
- Zasady organizacji stanowiska pracy; - Zasady i przepisy BHP, ochrony ppoż., ergonomii, ochrony środowiska w zakresie wykonywania haftu ręcznego, maszynowego lub komputerowego;	- Organizować własne stanowisko pracy; - Przestrzegać zasad i przepisów BHP, ochrony ppoż., ergonomii, ochrony środowiska w zakresie wykonywania haftu ręcznego, maszynowego lub komputerowego;

• Budowę i zasady działania automatów i maszyn hafciarskich; • Zasady obsługi automatów i maszyn hafciarskich; • Zasady obsługi komputera maszyny hafciarskiej; • Sposoby wykonywania podstawowych czynności konserwacyjne maszyn służących do haftu (np. czyszczenia).	• Przygotowywać automaty i maszyny hafciarskie do pracy; • Obsługiwać automaty i maszyny hafciarskie; • Obsługiwać komputer maszyny hafciarskiej; • Wykonywać podstawowe czynności konserwacyjne maszyn służących do haftu (np. czyszczenie).
--	--

Z2 Przyjmowanie zleceń na wykonanie haftu

WIEDZA – zna i rozumie:	UMIEJĘTNOŚCI – potrafi:
• Zasady komunikowania się z klientami; • Zasady realizacji zleceń haftu ręcznego; • Zasady sporządzania kalkulacji wyrobów haftowanych; • Zasady realizacji zamówień na usługi haftu maszynowego; • Zasady kalkulacji potrzebnych materiałów; • Zasady rozliczania czasu pracy.	• Komunikować się z klientami; • Przyjmować zlecenia na wykonanie haftu ręcznego; • Sporządzać kalkulację wykonywanej usługi; • Określać zakres prac potrzebnych do zrealizowania zlecenia; • Kalkulować ilość materiałów potrzebnych do wykonania haftów; • Rozliczać czas pracy.

Z3 Projektowanie haftu

WIEDZA – zna i rozumie:	UMIEJĘTNOŚCI – potrafi:
• Zasady opracowania projektów graficznych haftu ręcznego; • Zasady opracowania projektów haftu z wykorzystaniem komputerowych programów graficznych; • Sposoby przenoszenia projektu/rysunku haftu na tkaninę w skali 1:1; • Rodzaje i właściwości nici stosowanych do haftu ręcznego; • Zasady dobierania techniki haftu, kolorystyki i rodzaju nici do projektu graficznego haftu ręcznego.	• Opracowywać projekty graficzne haftu ręcznego; • Opracowywać projekty haftu z wykorzystaniem komputerowych programów graficznych; • Przenieść projekt haftu na tkaninę w skali 1:1; • Rozróżniać rodzaje i właściwości nici stosowanych do haftu ręcznego; • Dobierać technikę haftu, rodzaj nici, kolorystykę do projektu graficznego haftu.

Z4 Wykonywanie haftu ręcznego lub maszynowego oraz prac wykończeniowych

WIEDZA – zna i rozumie:	UMIEJĘTNOŚCI – potrafi:
• Zasady obsługi krosna hafciarskiego; • Rodzaje ściegów ręcznych oraz zasady ich wykonywania; • Techniki haftu ręcznego; • Technologię wykonywania haftu zgodnie z projektem i ustaleniami z klientem; • Surowce hafciarskie i tekstylia; • Sposoby nawlekania nici i przewlekania w igielnicach;	• Obsługiwać krosno hafciarskie; • Rozróżniać rodzaje ściegów ręcznych; • Wykonywać ściegi ręczne; • Wykonywać haft zgodnie z projektem i ustaleniami z klientem; • Dobierać surowce stosowane do haftu maszynowego; • Nawlekać nici i przewlekać w igielnicach;

• Zasady regulowania naprężenia nici i tkaniny do haftowania w ramie hafciarki; • Zasady ustawiania szablonów; • Zasady ustawiania automatu hafciarskiego; • Zasady napinania tkaniny (<u>kanwy</u>⁴) na tamborku lub ramie; • Technologię wykonywania <u>haftu komputerowego</u>³; • Zasady nadzorowania maszyn hafciarskich; • Narzędzia i artykuły pomocnicze do wykonania haftu; • Techniki wykańczania haftu.	• Regulować naprężenia nici i tkaniny do haftowania w ramie hafciarki; • Ustawiać szablony; • Ustawiać maszynę do haftu; • Zakładać tkaninę na tamborek lub ramę; • Wykonywać haft komputerowy; • Nadzorować pracę maszyny hafciarskiej; • Posługiwać się narzędziami i artykułami pomocniczymi do wykonania haftu; • Wykonywać prace wykończeniowe haftu (obejmujące np. odcinanie nitki itp.).
---	---

Z5 Ocenianie jakości wykonanego haftu

WIEDZA – zna i rozumie:	UMIEJĘTNOŚCI – potrafi:
• Zasady kontroli jakości haftu; • Zasady oceniania braków jakościowych; • Zasady składowania i pakowania sporządzonych wyrobów; • Zasady prowadzenia dokumentacji.	• Stosować zasady kontroli jakości haftu; • Sprawdzać jakość gotowych haftów; • Przygotowywać gotowy haft do pakowania (np. wykonać prasowanie tkaniny) oraz pakować gotowe wyroby; • Sporządzać dokumentację wykonanej pracy.

3.3. Kompetencje społeczne

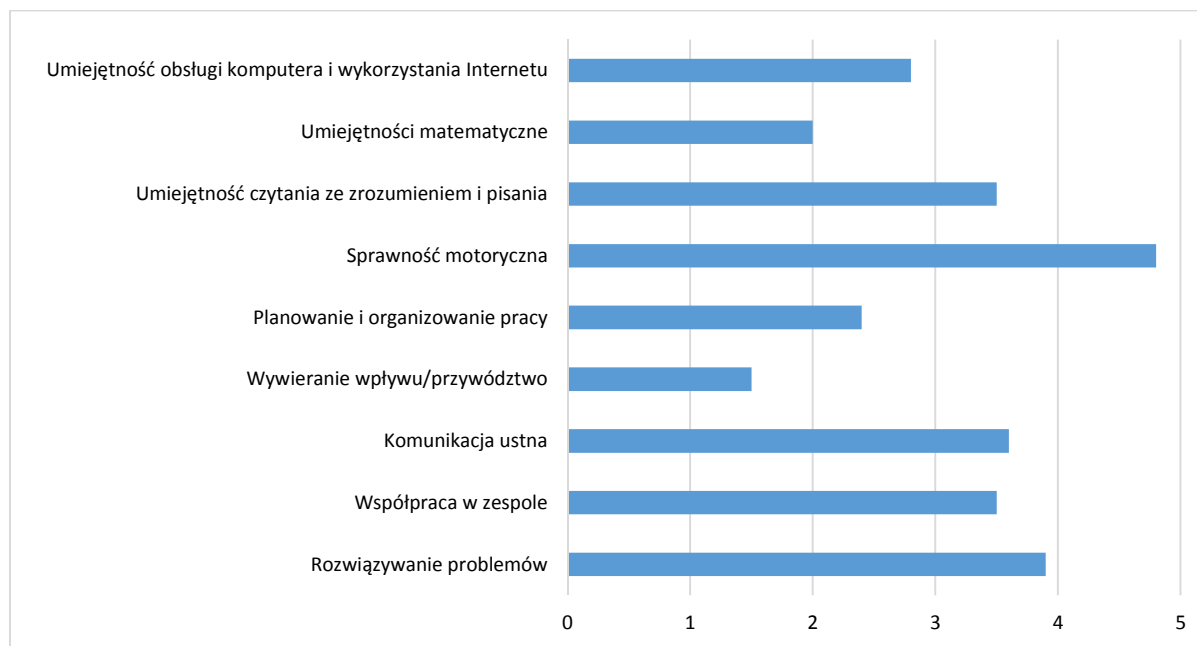
Pracownik w zawodzie **hafciarka** powinien mieć kompetencje społeczne niezbędne do prawidłowego i skutecznego wykonywania zadań zawodowych.

W szczególności pracownik jest gotów do:

- Ponoszenia odpowiedzialności za wykonywanie haftu ręcznego i maszynowego.
- Dostosowywania zachowania do zmian w środowisku pracy zakładu hafciarskiego.
- Wykonywania pracy częściowo samodzielnie i podejmowania współpracy w zorganizowanych warunkach przy wykonywaniu haftu ręcznego lub maszynowego.
- Dokonywania oceny wpływu swoich działań dotyczących wykonania haftu ręcznego i maszynowego i ponoszenia odpowiedzialności za ich skutki.
- Podnoszenia własnych kompetencji zawodowych.
- Przestrzegania norm etycznych i zasad współżycia społecznego.

3.4. Profil kompetencji kluczowych dla zawodu

Pracownik powinien mieć zdolność właściwego wykonywania zadań zawodowych i predyspozycje do rozwoju zawodowego. Dlatego wymaga się od niego odpowiednich kompetencji kluczowych. Zostały one zilustrowane w formie profilu (rys. 1) ukazującego wagę kompetencji kluczowych dla zawodu **hafciarka**.

Rys. 1. Profil kompetencji kluczowych dla zawodu **hafciarka****Uwaga:**

Wykaz kompetencji kluczowych opracowano na podstawie wykazu stosowanego w Międzynarodowym Badaniu Kompetencji Osób Dorosłych – projekt PIAAC (OECD).

3.5. Powiązanie kompetencji zawodowych z opisami poziomów Polskiej Ramy Kwalifikacji oraz Sektorowej Ramy Kwalifikacji

Kompetencje zawodowe pracownika w zawodzie **hafciarka** nawiązują do opisów poziomów Polskiej Ramy Kwalifikacji.

Opis zawodu, zadań zawodowych i wymagań kompetencyjnych może stanowić materiał informacyjny dla przygotowania (lub aktualizacji) opisów kwalifikacji wprowadzanych do Zintegrowanego Systemu Kwalifikacji (ZSK). Więcej informacji:

- Zintegrowany System Kwalifikacji: <https://www.kwalifikacje.gov.pl>
- Zintegrowany Rejestr Kwalifikacji: <https://rejestr.kwalifikacje.gov.pl>

4. ODNIESIENIE DO SYTUACJI ZAWODU NA RYNKU PRACY I MOŻLIWOŚCI DOSKONALENIA ZAWODOWEGO

4.1. Możliwości podjęcia pracy w zawodzie

Zatrudnienie w zawodzie **hafciarka** oferują:

- małe przedsiębiorstwa związane z branżą tekstylną,
- małe przedsiębiorstwa związane z reklamą,
- fabryki odzieżowe,
- instytucje związane z kulturą i sztuką (teatry, muzea, domy kultury itp.).

Miejscom zatrudnienia mogą być również:

- pracownie haftu artystycznego,
- pracownie scenografii,
- pracownie konserwatorskie,
- hafciarskie punkty usługowe,

- fabryki odzieżowe i firmy z branży tekstylnej,
- placówki kształcenia i szkolenia zawodowego.

Hafciarki maszynowe znajdują zatrudnienie głównie w przedsiębiorstwach związanych z przemysłem tekstylnym i reklamowym. Hafciarka zarówno ręczna, jak i maszynowa ma możliwość założenia własnej pracowni, punktu usługowego czy firmy. Należy pamiętać, że taka forma działalności wymaga od hafciarki posiadania kompetencji związanych prowadzeniem działalności gospodarczej.

Obecnie (2018 r.) nie ma wiarygodnych danych pokazujących rzeczywistą skalę zapotrzebowania na hafciarki. Hafciarka ręczna to zawód ginący. Haft maszynowy staje się coraz bardziej popularny, rozwija się rynek maszyn i automatów hafciarskich wykonujących hafty projektowane komputerowo. Na tej podstawie można prognozować, że hafciarka umiejąca obsługiwać maszyny hafciarskie i projektować hafty to zawód rozwojowy, w którym liczba dostępnych miejsc pracy będzie wzrastać.

WAŻNE:

Zachęcamy do sprawdzenia dostępnych ofert pracy w **Centralnej Bazie Ofert Pracy** <http://oferty.praca.gov.pl>
Natomiast aktualizacje informacji o możliwościach zatrudnienia w zawodzie, przyszłe zapotrzebowanie na dany zawód na rynku pracy oraz dodatkowe informacje można uzyskać, korzystając z **polecanych źródeł danych**.

Polecane źródła danych [dostęp: 10.07.2018]:

Ranking (monitoring) zawodów deficytowych i nadwyżkowych:

<http://mz.praca.gov.pl>

<https://www.gov.pl/web/rodzina/zawody-deficytowe-zrownowazone-i-nadwyzkowe>

Barometr zawodów:

<https://barometrzwodow.pl>

Wojewódzkie obserwatoria rynku pracy:

Mazowieckie – <http://obserwatorium.mazowsze.pl>

Małopolskie – <https://www.obserwatorium.malopolska.pl>

Lubelskie – <http://lorp.wup.lublin.pl>

Regionalne Obserwatorium Rynku Pracy w Łodzi – <http://obserwatorium.wup.lodz.pl>

Pomorskie – <http://www.porp.pl>

Opolskie – <http://www.obserwatorium.opole.pl>

Wielkopolskie – <http://www.obserwatorium.wup.poznan.pl>

Zachodniopomorskie – <https://www.wup.pl/pl/dla-instytucji/zachodniopomorskie-obserwatorium-ryнку-pracy>

Podlaskie – <http://www.obserwatorium.up.podlasie.pl>

Zielona Linia. Centrum Informacyjne Służb Zatrudnienia:

<http://zielonalinia.gov.pl>

Portal Prognozowanie Zatrudnienia:

www.prognozowaniezatrudnienia.pl

Portal EU Skills Panorama:

<http://skillspanorama.cedefop.europa.eu/en>

Europejski portal mobilności zawodowej EURES:

<https://eures.praca.gov.pl>

<https://ec.europa.eu/eures/public/pl/homepage>

4.2. Instytucje oferujące kształcenie, szkolenie i/lub potwierdzanie kompetencji w ramach zawodu

Kształcenie

Obecnie (2018 r.) kształcenie w zawodzie **hafciarka** prowadzone jest w ramach rzemieślniczego przygotowania zawodowego, umożliwiającego przystąpienie do egzaminu czeladniczego, a następnie mistrzowskiego organizowanego przez Izby Rzemieślnicze.

Kompetencje przydatne do wykonywania zawodu hafciarka można uzyskać:

- w ramach kształcenia w branżowej szkole II stopnia lub technikum w zawodzie pokrewnym technik przemysłu mody,

- w branżowych szkołach I stopnia oraz w ramach kwalifikacyjnych kursów zawodowych (dla dorosłych) w zakresie kwalifikacji:
 - AU.07 Wytwarzanie i wykańczanie wyrobów włókienniczych (zawód operator maszyn w przemyśle włókienniczym).
 - AU.14 Projektowanie i wytwarzanie wyrobów odzieżowych (zawody: krawiec oraz technik przemysłu mody),
 - AU.18 Wytwarzanie, konserwacja i renowacja rękodzielniczych wyrobów włókienniczych (zawód rękodzielnik wyrobów włókienniczych).

Kwalifikacyjne kursy zawodowe mogą prowadzić:

- publiczne szkoły prowadzące kształcenie zawodowe,
- niepubliczne szkoły posiadające uprawnienia szkół publicznych, prowadzące kształcenie zawodowe,
- publiczne i niepubliczne placówki kształcenia ustawicznego, placówki kształcenia praktycznego, ośrodki doksztalcania i doskonalenia zawodowego,
- instytucje rynku pracy prowadzące działalność edukacyjno-szkoleniową,
- podmioty prowadzące działalność oświatową na podstawie ustawy Prawo przedsiębiorców.

Potwierdzenie kompetencji w ww. zawodach pokrewnych (w zakresie wyodrębnionych kwalifikacji) oferują Okręgowe Komisje Egzaminacyjne.

Szkolenie

Hafciarki ręczne mogą uczyć się rzemiosła lub doszkalać na warsztatach haftu tradycyjnego organizowanych przez przedsiębiorstwa, ośrodki kultury, muzea, skanseny lub powstające w ostatnich czasach szkoły rzemiosł tradycyjnych.

Hafciarki maszynowe mogą uczestniczyć w kursach obsługi maszyn hafciarskich i projektowania komputerowego organizowanych przez specjalistyczne firmy zajmujące się szkoleniem operatorów maszyn lub uczestniczyć w szkoleniach, które oferują firmy dystrybuujące konkretne marki i typy maszyn.

WAŻNE:

Więcej informacji o instytucjach oferujących kształcenie, szkolenie i/lub walidację kompetencji w ramach zawodu można uzyskać korzystając z **polecanych źródeł danych**.

Polecane źródła danych [dostęp: 10.07.2018]:

Szkolnictwo wyższe:

www.wyberzstudia.nauka.gov.pl

Szkolnictwo zawodowe:

<https://www.gov.pl/web/edukacja/ksztalcenie-zawodowe>

<http://doradztwo.ore.edu.pl/wyberam-zawod>

<http://www.zrp.pl>

Szkolenia zawodowe:

Rejestr Instytucji Szkoleniowych – <http://www.stor.praca.gov.pl/portal/#/ris>

Baza Usług Rozwojowych – <https://uslugirozwojowe.parp.gov.pl>

Inne źródła danych:

Zintegrowany Rejestr Kwalifikacji – <https://rejestr.kwalifikacje.gov.pl>

Bilans Kapitału Ludzkiego – <https://bkl.parp.gov.pl>

Fundacja Rozwoju Systemu Edukacji – <http://www.frse.org.pl>, <http://europass.org.pl>

Learning Opportunities and Qualifications in Europe – <https://ec.europa.eu/ploteus>

4.3. Zarobki osób wykonujących dany zawód/daną grupę zawodów

Przeciętne miesięczne zarobki w zawodzie **hafciarka** są trudne do oszacowania. Jest to spowodowane tym, że zawód ten może być wykonywany w różny sposób – ręczny i maszynowy i w związku z tym różne są warunki pracy, zadania i obowiązki zawodowe oraz oczekiwania pracodawcy, a pracownicy są zatrudnieni na podstawie odmiennych rodzajów umów.

W tym zawodzie można pracować na etacie, na umowę zlecenie, umowę o dzieło lub prowadzić własną działalność gospodarczą. Na wynagrodzenie wpływa też staż pracy oraz rodzaj firmy zatrudniającej, inne są pensje w małych firmach, a inne w dużych przedsiębiorstwach. Ogólnie można stwierdzić, że jest to zawód wysoko sfeminizowany.

Dostępne obecnie (2018 r.) źródła określają miesięczne zarobki hafciarki na poziomie wynagrodzenia minimalnego 2100 zł brutto, a wynagrodzenie za godzinę pracy na około 14 zł brutto. Operator maszyny haftującej z kilkuletnim stażem zarabia przeciętnie 2500 zł brutto. Osoby zajmujące się haftem artystycznym, które prowadzą własną działalność mogą oczekiwać nieco wyższego wynagrodzenia, które zależy od liczby i rodzaju zamówień. Najwyższe zarobki, na jakie można liczyć w tym zawodzie to ok. 4000 zł brutto.

WAŻNE:

Zarobki osób wykonujących dany zawód/grupę zawodów są orientacyjne i mogą szybko stracić aktualność. Dlatego na bieżąco należy sprawdzać, jakie zarobki oferuje rynek pracy, korzystając z **polecanych źródeł danych**.

Polecane źródła danych [dostęp: 10.07.2018]:

Wynagrodzenie w Polsce według danych GUS:

<http://stat.gov.pl/obszary-tematyczne/rynek-pracy/pracujacy-zatrudnieni-wynagrodzenia-koszty-pracy>

Przykładowe portale informujące o zarobkach:

<https://wynagrodzenia.pl/gus>

<https://wynagrodzenia.pl/kategoria/zarobki-na-stanowiskach-i-szczegolach>

<https://sedlak.pl/raporty-placowe>

<https://zarobki.pracuj.pl>

<https://www.forbes.pl/ogolnopolskie-badanie-wynagrodzen>

<https://www.kariera.pl/wynagrodzenia>

4.4. Możliwości zatrudnienia osób niepełnosprawnych w zawodzie

W zawodzie **hafciarka** możliwe jest zatrudnienie osób niepełnosprawnych. Warunkiem niezbędnym jest identyfikacja indywidualnych barier i dostosowanie pod względem technicznym i organizacyjnym warunków środowiska oraz stanowiska pracy do potrzeb zatrudnienia osób:

- z dysfunkcją narządu wzroku (04-O), jeśli posiadana wada jest skorygowana odpowiednimi szklami optycznymi lub soczewkami kontaktowymi, które zapewnią ostrość widzenia,
- z niewielką dysfunkcją kończyn dolnych (05-R), która nie wyklucza stania i chodzenia, w tym samodzielnego przemieszczania się po zróżnicowanym terenie,
- słabosłyszących, głuchych i głuchoniemych (03-L) pod warunkiem zapewnienia im odpowiedniej pomocy technicznej oraz właściwego przygotowania środowiska i stanowiska pracy, np. pod kątem możliwości percepcji sygnałów alarmowych,
- z chorobami psychicznymi (02-P), pod warunkiem, że ich praca nie zaburza im rytmu dnia i nocy i jest zachowana zasada równego traktowania pracowników.

WAŻNE:

Decyzja o zatrudnieniu osoby z jakimkolwiek rodzajem niepełnosprawności może być podjęta wyłącznie po indywidualnej konsultacji z lekarzem medycyny pracy.

5. ODNIESIENIE DO EUROPEJSKIEJ KLASYFIKACJI UMIEJĘTNOŚCI/KOMPETENCJI, KWALIFIKACJI I ZAWODÓW (ESCO)

Europejska klasyfikacja umiejętności/kompetencji, kwalifikacji i zawodów (European Skills/Competences, Qualifications and Occupations – ESCO) jest narzędziem łączącym rynek edukacji z rynkiem pracy. ESCO jest częścią strategii „Europa 2020”. W klasyfikacji określono i uszeregowano umiejętności, kompetencje, kwalifikacje i zawody istotne dla unijnego rynku pracy oraz kształcenia i szkolenia. Tworzenie europejskiego rynku pracy, a w przyszłości wspólnego obszaru kształcenia ustawicznego wymaga, aby zdobywane przez jednostki umiejętności oraz kwalifikacje były zrozumiałe oraz łatwo porównywalne między krajami, a także – by promowały mobilność wśród pracowników.

Obecnie (2018 r.) klasyfikacja ESCO jest dostępna w 27 językach (w 24 językach UE, islandzkim, norweskim i arabskim) za pośrednictwem platformy ESCO: <https://ec.europa.eu/esco/portal/home>

Klasyfikacja ESCO została oparta na trzech filarach i pokazuje w sposób systematyczny relacje między nimi:

- **Zawody:** <https://ec.europa.eu/esco/portal/occupation>
- **Umiejętności/Kompetencje:** <https://ec.europa.eu/esco/portal/skill>
- **Kwalifikacje:** <https://ec.europa.eu/esco/portal/qualification>

6. ŹRÓDŁA DODATKOWYCH INFORMACJI O ZAWODZIE

Podstawowe regulacje prawne:

Stan prawny na dzień: 30.06.2018 r.

- Ustawa z dnia 22 grudnia 2015 r. o Zintegrowanym Systemie Kwalifikacji (t.j. Dz. U. z 2017 r. poz. 986, z późn. zm.).
- Ustawa z dnia 20 kwietnia 2004 r. o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy (t.j. Dz. U. z 2018 r. poz. 1265 i 1149).
- Ustawa z dnia 22 marca 1989 r. o rzemiośle (t.j. Dz. U. z 2018 r. poz. 1267).
- Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej z dnia 10 stycznia 2017 r. w sprawie egzaminu czeladniczego, egzaminu mistrzowskiego oraz egzaminu sprawdzającego, przeprowadzanych przez komisje egzaminacyjne izb rzemieślniczych (Dz. U. poz. 89, z późn. zm.).
- Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej z dnia 13 marca 2017 r. w sprawie klasyfikacji zawodów szkolnictwa zawodowego (Dz. U. poz. 622, z późn. zm.).
- Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej z dnia 31 marca 2017 r. w sprawie podstawy programowej kształcenia w zawodach (Dz. U. poz. 860, z późn. zm.).
- Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej z dnia 13 kwietnia 2016 r. w sprawie charakterystyk drugiego stopnia Polskiej Ramy Kwalifikacji typowych dla kwalifikacji o charakterze zawodowym – poziomy 1–8 (Dz. U. poz. 537).
- Rozporządzenie Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 7 sierpnia 2014 r. w sprawie klasyfikacji zawodów i specjalności na potrzeby rynku pracy oraz zakresu jej stosowania (t.j. Dz. U. z 2018 r. poz. 227).

Literatura branżowa:

- Kurdziel S.: Hafciarstwo. Wydawnictwa Spółdzielcze, Warszawa 1987.

Zasoby internetowe [dostęp: 10.07.2018]:

- Baza danych standardów kwalifikacji/kompetencji zawodowych i modułowych programów szkoleń: <ftp://kwalifikacje.praca.gov.pl>

- Dziennik Gazeta Prawna: <http://serwisy.gazetaprawna.pl/praca-i-kariera/artykuly/988567,w-jakiej-branzy-zarobki-sa-najwieksze.html>
- Informator dotyczący egzaminu potwierdzającego kwalifikacje w zawodzie krawiec: https://www.cke.edu.pl/images/_EGZAMIN_ZAWODOWY/informatory/formula_2017/753105.pdf
- Informator dotyczący egzaminu potwierdzającego kwalifikacje w zawodzie rękodzielnik wyrobów włókienniczych: https://www.cke.edu.pl/images/_EGZAMIN_ZAWODOWY/informatory/formula_2017/731808.pdf
- Informator dotyczący egzaminu potwierdzającego kwalifikacje w zawodzie operator maszyn w przemyśle włókienniczym: https://www.cke.edu.pl/images/_EGZAMIN_ZAWODOWY/informatory/formula_2017/815204.pdf
- Informator dotyczący egzaminu potwierdzającego kwalifikacje w zawodzie technik włókienniczych wyrobów dekoracyjnych: https://www.cke.edu.pl/images/_EGZAMIN_ZAWODOWY/informatory/formula_2017/311931.pdf
- Informator dotyczący egzaminu potwierdzającego kwalifikacje w zawodzie technik przemysłu mody: https://www.cke.edu.pl/images/_EGZAMIN_ZAWODOWY/informatory/formula_2017/311941.pdf
- Portal Asystent BHP: <https://asystentbhp.pl>
- Portal Haftu Komputerowego „Infohaft.pl”: <http://infohaft.pl/forum/pierwsze-polskie-forum-haftu-komputerowego>
- Standardy orzecznictwa lekarskiego ZUS: <http://www.zus.pl/lekarze/publikacje/standardy-orzecznictwa-lekarskiego-zus>
- Strona firmy „Haftex”, prowadzącej specjalistyczne szkolenia dla branży hafciarskiej: <http://www.haftex.net.pl/szkolenia>
- Szkoła Ginących Zawodów i Sztuki Ludowej: <http://kulturaludowa.pl/aktualnosci/poronin-szkola-ginacych-zawodow-i-sztuki-ludowej>
- Uniwersytet Ludowy Rzemiosła Artystycznego: <http://www.uniwlud.pl>
- Wortal Publicznych Służb zatrudnienia: http://psz.praca.gov.pl/rynek-pracy/bazy-danych/klasyfikacja-zawodow-i-specjalnosci/wyszukiwarka-opisow-zawodow/-/klasyfikacja_zawodow/zawod/753301?p_p_lifecycle
- Wykaz standardów egzaminacyjnych w rzemiośle: <https://zrp.pl/dzialalnosc-zrp/oswiata-zawodowa/egzaminy/standardy-egzaminacyjne/wykaz-standardow-egzaminacyjnych/>
- Wyszukiwarka opisów zawodów: <http://psz.praca.gov.pl/rynek-pracy/bazy-danych/klasyfikacja-zawodow-i-specjalnosci/wyszukiwarka-opisow-zawodow>
- Związek Rzemiosła Polskiego: Wykaz standardów egzaminacyjnych: <https://zrp.pl/dzialalnosc-zrp/oswiata-zawodowa/egzaminy/standardy-egzaminacyjne/wykaz-standardow-egzaminacyjnych>

7. SŁOWNIK POJĘĆ

7.1. Definicje powiązane z opisem informacji o zawodzie (zawodoznawcze)

Nazwa pojęcia	Definicja pojęcia
Awans zawodowy	Wyróżnia się dwa podstawowe rodzaje awansu – pionowy oraz poziomy. Awans pionowy oznacza zmianę stanowiska na wyższe w hierarchii przedsiębiorstwa/organizacji oraz przyznanie wyższego wynagrodzenia i poszerzenie uprawnień, np. awans polegający na osiągnięciu wyższego stopnia wymagań formalnych w policji, w wojsku, mianowanie na wyższy stopień – awans nauczycielski. Awans poziomy oznacza zmianę stanowiska niepociągającą za sobą zmiany pozycji pracownika w hierarchii firmy, np. objęcie dodatkowego stanowiska przez pracownika, powierzenie nowych zadań, rozszerzenie uprawnień i zakresu podejmowanych decyzji.

Czynności zawodowe	Są to działania podejmowane w ramach zadania zawodowego i dające efekt w postaci realizacji celu przewidzianego w zadaniu zawodowym.
Edukacja formalna	Kształcenie realizowane przez publiczne i niepubliczne szkoły oraz inne podmioty systemu oświaty, uczelnie oraz inne podmioty systemu szkolnictwa wyższego w ramach programów, które prowadzą do uzyskania kwalifikacji pełnych oraz kwalifikacji nadawanych po ukończeniu studiów podyplomowych (zgodnie z ustawą Prawo o szkolnictwie wyższym) albo kwalifikacje w zawodzie (zgodnie z przepisami oświatowymi).
Edukacja pozaformalna	Kształcenie i szkolenie realizowane w ramach programów, które nie prowadzą do uzyskania kwalifikacji pełnych lub kwalifikacji właściwych dla edukacji formalnej.
Efekty uczenia się	Wiedza, umiejętności oraz kompetencje społeczne nabyte w procesie uczenia się (w ramach edukacji formalnej, edukacji pozaformalnej lub poprzez uczenie się nieformalne).
Europejskie Ramy Kwalifikacji (ERK)	Przyjęta w Unii Europejskiej struktura i opis poziomów kwalifikacji umożliwiające porównanie kwalifikacji uzyskiwanych w różnych państwach. W ERK wyróżniono 8 poziomów kwalifikacji opisywanych za pomocą efektów uczenia się (wiedza, umiejętności i kompetencje). ERK stanowi układ odniesienia do krajowych ram kwalifikacji, w tym do PRK.
Kody niepełnosprawności	Są symbolami rodzaju schorzenia, które ma decydujący wpływ na to, do jakich prac osoba niepełnosprawna może być kierowana, a do jakich nie powinna ze względu na jej zdrowie i skuteczność pracy na danym stanowisku. Podstawowe kody niepełnosprawności: 01-U upośledzenie umysłowe, 02-P choroby psychiczne, 03-L zaburzenia głosu, mowy i choroby słuchu, 04-O choroby narządu wzroku, 05-R upośledzenie narządu ruchu, 06-E epilepsja, 07-S choroby układu oddechowego i krążenia, 08-T choroby układu pokarmowego, 09-M choroby układu moczowo-płciowego, 10-N choroby neurologiczne, 11-I inne, w tym schorzenia: endokrynologiczne, metaboliczne, zaburzenia enzymatyczne, choroby zakaźne i odzwierzęce, zeszpecenia, choroby układu krwiotwórczego, 12-C całościowe zaburzenia rozwojowe.
Kompetencje społeczne	Jest to rozwinięta w toku uczenia się zdolność kształtowania własnego rozwoju oraz autonomicznego i odpowiedzialnego uczestniczenia w życiu zawodowym i społecznym, z uwzględnieniem etycznego kontekstu własnego postępowania.
Kompetencje kluczowe	Są to kompetencje (połączenie wiedzy, umiejętności i kompetencji społecznych) integracji społecznej i zatrudnienia potrzebne w życiu zawodowym i pozazawodowym oraz do bycia aktywnym obywatelem. Na potrzeby opracowania informacji o zawodach wyróżniono 9 kompetencji, które zostały wybrane i pogrupowane ze zbioru 15 kompetencji kluczowych wyodrębnionych w Międzynarodowym Badaniu Kompetencji Osób Dorosłych – Projekt PIAAC prowadzonym cyklicznie przez OECD.
Kompetencja zawodowa	Jest to układ wiedzy, umiejętności i kompetencji społecznych niezbędnych do wykonywania, w ramach wydzielonego zakresu pracy w zawodzie zestawu zadań zawodowych. Posiadanie jednej lub kilku kompetencji zawodowych powinno umożliwić zatrudnienie na co najmniej jednym stanowisku pracy w zawodzie.
Kwalifikacja	Oznacza zestaw efektów uczenia się w zakresie wiedzy, umiejętności oraz kompetencji społecznych nabytych w edukacji formalnej, edukacji pozaformalnej lub poprzez uczenie się nieformalne, zgodnych z ustalonymi dla danej kwalifikacji wymaganiami, których osiągnięcie zostało sprawdzone w procesie walidacji oraz formalnie potwierdzone przez uprawniony podmiot certyfikujący. W Zintegrowanym Systemie Kwalifikacji wyodrębniono 4 rodzaje kwalifikacji: pełne, częściowe, rynkowe i uregulowane.
Polska Rama Kwalifikacji (PRK)	Opis ośmiu wyodrębnionych w Polsce poziomów kwalifikacji odpowiadających odpowiednim poziomom Europejskich Ram Kwalifikacji sformułowany za pomocą ogólnych charakterystyk efektów uczenia się dla kwalifikacji na poszczególnych poziomach ujętych w kategoriach wiedzy, umiejętności i kompetencji społecznych.
Potwierdzanie kompetencji	Jest to proces polegający na sprawdzeniu, czy kompetencje wymagane dla danej kwalifikacji zostały osiągnięte. Terminy o podobnym znaczeniu: „walidacja”, „egzaminowanie”. Proces ten prowadzi do certyfikacji – wydania przez upoważnioną instytucję „dyplomu”, „świadectwa”, „certyfikatu”.

Sektorowa Rama Kwalifikacji (SRK)	Opis poziomów kwalifikacji funkcjonujących w danym sektorze lub branży; poziomy Sektorowych Ram Kwalifikacji odpowiadają odpowiednim poziomom Polskiej Ramy Kwalifikacji.
Sprawności sensomotoryczne	Są to sprawności związane z funkcjonowaniem narządów zmysłów (wzroku, słuchu, smaku, powonienia, dotyku) oraz narządu ruchu (sprawność rąk, precyzja ruchów rąk, sprawność nóg, koordynacja wzrokowo-ruchowa itp.).
Stanowisko pracy	Jest to miejsce pracy w strukturze organizacyjnej, np. przedsiębiorstwa, instytucji, organizacji, w ramach którego pracownik wykonuje zadania zawodowe stale lub okresowo. Do prawidłowego wykonywania zadań na danym stanowisku pracy konieczne jest posiadanie wiedzy, umiejętności oraz kompetencji społecznych właściwych dla kompetencji zawodowych wyodrębnionych w zawodzie.
Tytuł zawodowy	Jest przyznawany osobie, która udowodniła, że posiada określony zasób wiedzy i umiejętności potrzebny do wykonywania danego zawodu. W niektórych grupach zawodowych (technicy, lekarze, rzemieślnicy) istnieją ustawowo zadekretowane nazwy i hierarchie tych tytułów, podczas gdy w innych nie ma takich systemów. Przykładowo tytuły zawodowe uzyskiwane w szkołach i placówkach oświaty to: robotnik wykwalifikowany i technik, w rzemiośle: uczeń, czeladnik, mistrz, w kulturze fizycznej: trener, instruktor, menedżer sportu.
Umiejętności	Jest to przyswojona w procesie uczenia się zdolność do wykonywania zadań i rozwiązywania problemów właściwych dla dziedziny uczenia się lub działalności zawodowej.
Uprawnienia zawodowe	Oznaczają posiadanie prawa do wykonywania czynności zawodowych (zawodu), do których dostęp jest ograniczony poprzez przepisy prawne przewidujące konieczność posiadania odpowiedniego wykształcenia, spełnienia wymagań kwalifikacyjnych lub innych dodatkowych wymagań.
Uczenie się nieformalne	Uzyskiwanie efektów uczenia się poprzez różnego rodzaju aktywność poza edukacją formalną i edukacją pozaformalną, w tym poprzez samouczenie się i doświadczenie uzyskane w pracy.
Walidacja	Oznacza sprawdzenie czy osoba ubiegająca się o nadanie określonej kwalifikacji, niezależnie od sposobu uczenia się (edukacja formalna, pozaformalna i uczenie się nieformalne) tej osoby, osiągnęła wyodrębnioną część lub całość efektów uczenia się wymaganych dla tej kwalifikacji.
Wiedza	Jest to zbiór opisów obiektów i faktów, zasad, teorii oraz praktyk przyswojonych w procesie uczenia się, odnoszących się do dziedziny uczenia się lub działalności zawodowej.
Wykształcenie	Oznacza rezultat procesu kształcenia w zakresie ogólnym i specjalistycznym charakteryzowany na podstawie: – poziomu wykształcenia odpowiadającego poziomowi ukończonej szkoły (np. wykształcenie: podstawowe, gimnazjalne, ponadpodstawowe, ponadgimnazjalne, czeladnicze, policealne, wyższe (pierwszy, drugi i trzeci stopień), – profilu wykształcenia (ukończonej szkoły) lub dziedziny wykształcenia (kierunek lub kierunek i specjalność ukończonej szkoły wyższej lub wyższej szkoły zawodowej).
Zadanie zawodowe	Jest to logiczny wycinek lub etap pracy w ramach zawodu o wyraźnie określonym początku i końcu wykonywany na stanowisku pracy. Na zadanie zawodowe składa się układ czynności zawodowych powiązanych jednym celem, kończący się określonym wytworem, usługą lub istotną decyzją. W wyniku podziału pracy każdy zawód różni się wykonywanymi zadaniami, na które składają się czynności zawodowe.
Zawód	Jest to zbiór zadań zawodowych wyodrębnionych w wyniku społecznego podziału pracy, wykonywanych przez poszczególne osoby i wymagających odpowiednich kwalifikacji i kompetencji (wiedzy, umiejętności i kompetencji społecznych), zdobytych w wyniku kształcenia lub praktyki. Wykonywanie zawodu stanowi źródło utrzymania.
Zintegrowany System Kwalifikacji (ZSK)	Wyodrębniona część Krajowego Systemu Kwalifikacji, w której obowiązują określone w ustawie standardy opisywania kwalifikacji oraz przypisywania poziomu Polskiej Ramy Kwalifikacji do kwalifikacji, zasady włączania kwalifikacji do Zintegrowanego Systemu Kwalifikacji i ich ewidencjonowania w Zintegrowanym Rejestrze Kwalifikacji (ZRK), a także zasady i standardy certyfikowania kwalifikacji oraz zapewniania jakości nadawania kwalifikacji. Informacje o ZSK są dostępne pod adresem: https://www.kwalifikacje.gov.pl
Zintegrowany Rejestr Kwalifikacji (ZRK)	Rejestr publiczny prowadzony w systemie teleinformatycznym ewidencjonujący kwalifikacje włączone do Zintegrowanego Systemu Kwalifikacji. Informacje o ZRK są dostępne pod adresem: https://rejestr.kwalifikacje.gov.pl

7.2. Definicje związane z wykonywaniem zawodu (branżowe)

Lp.	Nazwa pojęcia	Definicja	Źródło
1	Hafciarka	To oba zajmująca się haftowaniem lub jednoigłowa maszyna do haftowania.	Definicja opracowana przez zespół ekspercki na podstawie: https://sjp.pwn.pl/slowniki/hafciarka.html [dostęp: 10.07.2018]
2	Haft	To ornament wyszyty na tkaninie.	Definicja opracowana przez zespół ekspercki na podstawie: https://sjp.pwn.pl/slowniki/haft.html [dostęp: 10.07.2018]
3	Haft komputerowy	Zwany także haftem maszynowym. Relatywnie nowy sposób tworzenia haftowanych wzorów, na który składa się komputer i maszyna haftująca, posiadająca odpowiednie, kompatybilne ze sobą oprogramowanie. Zaawansowane rozwiązania pozwalają stosunkowo szybko stworzyć estetyczny i elegancki wzór. Wzory najczęściej wykonywane są jako naszywki lub emblematy. Haft komputerowy charakteryzuje się dobrą jakością i trwałością. Nici są odporne na pranie w wysokiej temperaturze i praktycznie na każde prasowanie. Ponadto wzory wyszywane maszynowo charakteryzują się dużą dokładnością i powtarzalnością czego nie może zagwarantować żadna ręczna technika. Obecnie jest to jedna z bardziej popularnych metod zdobienia odzieży dostępna na rynku.	Definicja opracowana przez zespół ekspercki na podstawie: https://naszywki.com.pl/haft-komputerowy [dostęp: 10.07.2018]
4	Kanwa	Tkanina siatkowa używana jako podkład do wyszywania haftów.	Definicja opracowana przez zespół ekspercki na podstawie: https://sjp.pwn.pl/slowniki/kanwa.html [dostęp: 10.07.2018]
5	Krosno	W hafciarstwie – maszyna stosowana do haftu. Pozwala na rozciągnięcie kanwy, przez co możliwe jest wykonanie haftu na niewzruszonym podłożu.	Definicja opracowana przez zespół ekspercki
6	Tamborek	Przedmiot ułatwiający haftowanie, składający się z dwóch obręczy przytrzymujących napięty na nich materiał (kanwę).	Definicja opracowana przez zespół ekspercki na podstawie: https://sjp.pwn.pl/slowniki/tamborek.html [dostęp: 10.07.2018]
7	Wykrój	Element odzieży (lub innego wyrobu tekstylnego) wykrojony przez krojczego z większej partii materiału według szablonu. Gotowy produkt powstaje przez zszycie wykrojów oraz wykonanie prac wykończeniowych.	Definicja opracowana przez zespół ekspercki

ZASTOSOWANIE INFORMACJI O ZAWODACH

Wsparcie dla pracowników i klientów instytucji rynku pracy w zakresie:

- skutecznego podejmowania decyzji dotyczących wyboru zawodu, pracy/zatrudnienia,
- nabywania nowych lub rozszerzania już posiadanych kompetencji zawodowych,
- zmiany kwalifikacji zawodowych zgodnie z potrzebami rynku pracy,
- dopasowywania treści szkoleń kontraktowanych przez urzędy pracy do potrzeb rynku pracy.

Wsparcie dla różnych grup interesariuszy w zakresie:

- poradnictwa i doradztwa zawodowego,
- tworzenia i aktualizacji ofert szkoleniowych dla rynku pracy,
- dostosowania oferty kształcenia zawodowego do wymagań rynku pracy,
- tworzenia i aktualizacji opisów stanowisk pracy,
- przygotowania lub aktualizacji opisu kwalifikacji rynkowych wprowadzanych do Zintegrowanego Systemu Kwalifikacji.